

Innehåll

1. Sammanfattning 4

2. Inledning 5
2.1. Syfte 5
2.2. Definitioner och begrepp 5
2.3. Ramar och rättsliga förutsättningar för rovdjursförvaltningen 5

3. Förvaltningens organisation 7
3.1. Naturvårdsverket 7
3.2. Rovdjursförvaltningsområden 7
3.3. Samverkansrådet 7
3.4. Länsstyrelsen 8
3.5. Viltförvaltningsdelegationen 8
3.6. Sametinget 8

4. Förutsättningar för stora rovdjur i Norrbottens län 9
4.1. Rennäringen 9
4.1.1. Renskötselns förutsättningar 9
4.1.2. Toleransnivå och förvaltningsverktyget 10
4.1.3. Ersättning för förekomst och skador av rovdjur 11
4.1.4. Förebyggande åtgärder 11
4.2. Lantbruk och rovdjursangrepp på annan tamboskap än ren 12
4.2.1. Tamdjur utanför renskötselområdet 12
4.2.2. Rovdjursangrepp på hundar 12
4.2.3. Jakt på rovdjur 13
4.3. Rovdjursturism 13
4.4. Jakten och det jaktbara viltet 13
4.5. Attityder och påverkan på människors livskvalitet 14
4.6. Illegal jakt 14

5. Rovdjurspopulationer i Norrbottens län 16
5.1. Björn 16
5.2. Järv 17
5.3. Lodjur 19
5.4. Varg 20
5.4.1. Flytt av varg 21
5.5. Kungsörn 21

6. Mål och riktlinjer för rovdjursförvaltningen i Norrbottens län 23
6.1. Övergripande mål 23
6.2. Delmål 1 – Uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus 23
6.2.1. Precisering av delmål 24
6.2.2. Åtgärder för att uppnå målet 24

6.2.3. Uppföljning av delmål 25
6.3. Delmål 2 – Minskade skador orsakade av rovdjur 25
6.3.1. Precisering av delmål 25
6.3.2. Åtgärder för att nå målet 25
6.3.3. Uppföljning av delmål 25
6.4. Delmål 3 – Ökat förtroende för förvaltningen 26
6.4.1. Ökat förtroende 26
6.4.2. Ökad tolerans för rovdjur 26
6.4.3. Precisering av delmål 27
6.4.4. Åtgärder för att uppnå målet 27
6.4.5. Uppföljning av delmål 27
6.5. Delmål 4 – Ingen illegal jakt efter stora rovdjur 27
6.5.1. Precisering av delmål 27
6.5.2. Åtgärder för att uppnå målet 27
6.5.3. Uppföljning av delmål 27

7. Källförteckning 28

8. Beskrivning av arbetsprocessen 31

9. Fastställande av förvaltningsplanen 32

1. Sammanfattning

Länsstyrelsen ska enligt förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn upprätta en rovdjursförvaltningsplan för länet. Länsstyrelsens mål med förvaltningsplanen är att den ska fungera som ett underlag till det lokala och regionala förvaltningsarbetet samt främja en transparent och förutsägbar rovdjursförvaltning. Genom att tydliggöra Länsstyrelsens roll i rovdjursförvaltningen och beskriva de ramar och regelverk som styr förvaltningsarbetet syftar planen även till att ge insyn i den lokala rovdjursförvaltningen.

Rovdjurspolitikens långsiktiga och övergripande mål är att rovdjurspopulationerna ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus i landet samtidigt som tamdjurshållning inte allvarligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas. Utifrån dessa faktorer utgår Norrbottens regionala delmål vilka beskrivs i denna förvaltningsplan. De övergripande målen för förvaltningen av rovdjurspopulationerna i länet är:

1. **Rovdjursstammarna i Norrbottens län ska bidra till att gynnsam bevarandestatus på nationell nivå bibehålls.** Rovdjursstammarna i Norrbotten ska uppnå miniminivå för respektive art och sedan förvaltas inom fastställt intervall.
2. **Minskade skador och störningar orsakade av rovdjur.** Rovdjursstammarna ska förvaltas på ett sådant sätt att omfattningen av skadorna inte allvarligt försvårar näringsverksamhet. Vid bedömning av skador och åtgärder beaktas förutsättningarna i det enskilda fallet.
3. **Ökat förtroende för förvaltningen.** Rovdjursförvaltningen ska genomsyras av öppenhet och dialog. Länsstyrelsen ska tillsammans med andra aktörer verka för ökad kunskap och ökat förtroendet för förvaltningen. Toleransen för rovdjur ska öka i länet för att främja spridning i hela det naturliga utbredningsområdet för arterna. Beslut ska vara väl avvägda och utan onödiga konflikter.
4. **Ingen illegal jakt på stora rovdjur.** Illegal jakt ska inte förekomma i länet.

2. Inledning

2.1. Syfte

Länsstyrelsen ska enligt förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn upprätta en rovdjursförvaltningsplan för länet. Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4) om förvaltning av stora rovdjur ska förvaltningsplanen gälla i högst sex år och beskriva målsättningar och riktlinjer för Länsstyrelsens förvaltningsarbete. Målsättningarna i Länsstyrelsens rovdjursförvaltningsplan ska överensstämma med målsättningarna i den nationella förvaltningsplanen.

Rovdjuren kan röra sig över mycket stora ytor och begränsas inte av regionala indelningar. Därför är det viktigt att förvaltningen samarbetar över administrativa gränser och ser människan, rovdjuren och rovdjurens bytesdjur i ett sammanhang. I planen beskrivs förutsättningarna och målsättningarna för rovdjursförvaltningen i länet, vilka verktyg som finns för att uppnå målsättningarna samt hur effekterna av förvaltningsåtgärderna ska följas upp. Förvaltningsplanen bör innehålla uppgifter om hur konflikterna mellan människor och rovdjur kan minskas samtidigt som rovdjuren uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus. I Norrbottens län förekommer björn, järv, lo och kungsörn stationärt. Varg förekommer vid framtagandet av denna förvaltningsplan endast sporadiskt i länet.

Länsstyrelsens mål med förvaltningsplanen är att den ska fungera som ett underlag till det lokala och regionala förvaltningsarbetet samt främja en transparent och förutsägbar rovdjursförvaltning. Genom att tydliggöra Länsstyrelsens roll i rovdjursförvaltningen och beskriva de ramar och regelverk som styr förvaltningsarbetet syftar planen även till att ge insyn i den lokala rovdjursförvaltningen. Förvaltningsplanen är framtagen av Länsstyrelsens tjänstemän och fastställd av landshövdingen efter fråga om godkännande från länets viltförvaltningsdelegation.

2.2. Definitioner och begrepp

Gynnsam bevarandestatus: Enligt EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG) anses en arts bevarandestatus gynnsam när

1. uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av dess livsmiljö,
2. artens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid och
3. det finns, och sannolikt kommer att fortsätta att finnas, en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska bibehållas på lång sikt.

Referensvärde: Det lägsta antalet av en art som ska finnas nationellt för att arten ska anses ha gynnsam bevarandestatus. Referensvärden rapporteras till EU av Naturvårdsverket på uppdrag av regeringen.

Miniminivå: Det lägsta antalet av en art som ska finnas regionalt. Miniminivåerna fastställs av Naturvårdsverket för varje rovdjursförvaltningsområde samt för varje län inom respektive förvaltningsområde, efter förslag från länens samverkansråd och viltförvaltningsdelegationer. De samlade miniminivåerna får inte understiga det nationella referensvärdet.

2.3. Ramar och rättsliga förutsättningar för rovdjursförvaltningen

Ramarna för rovdjursförvaltningen styrs av Sveriges internationella åtaganden, EU-direktiv samt nationell lagstiftning. De stora rovdjuren varg, björn, lo och kungsörn finns upptagna i

art- och habitatdirektivet, medan järv finns upptagen i konventionen (SÖ 2983:30) om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö, kallad Bernkonventionen. Skyddet av samtliga arter är implementerat i svensk lagstiftning genom artskyddsförordningen (2007:845). Dessutom finns andra styrande och vägledande dokument i form av föreskrifter respektive allmänna råd från myndigheter. Länsstyrelsens förvaltning prövas regelbundet i rätten när beslut överklagas, vilket ger ytterligare vägledning för beslutsfattande i olika frågor. Rovdjursförvaltningen i Sverige ska vara adaptiv, det vill säga att beslut om stora rovdjur löpande ska anpassas till ny kunskap och information

Naturvårdsverket har det övergripande ansvaret för rovdjursförvaltningen och fastställer de mål för rovdjur som gäller nationellt, medan länsstyrelserna tillsammans med respektive viltförvaltningsdelegation beskriver hur målen ska uppnås i samklang med de regionala förutsättningarna. Den politiska inriktningen för dagens rovdjursförvaltning påverkas framför allt av tre propositioner inom området som antagits under 2000-talet: Sammanhållen rovdjurspolitik (prop. 2000/01:57), En ny rovdjursförvaltning (prop. 2008/09:210) och En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191). Där anges att det övergripande målet för de stora rovdjuren är att de ska finnas i ett så stort antal att de långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och att arterna kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. För att konkretisera målet har ett referensvärde för gynnsam bevarandestatus gällande antal och utbredning satts för respektive rovdjursart. Naturvårdsverket fastställer miniminivåer för rovdjuren inom respektive förvaltningsområde och län utifrån det nationella referensvärdet för gynnsam bevarandestatus. Utifrån dessa beslutar Viltförvaltningsdelegationen i respektive län om förvaltningsmål och förvaltningsintervall för arterna. Förvaltningsintervallen baseras på den årliga variationen i rovdjursstammarnas populationsstorlek i länet och syftar huvudsakligen till att minska risken för att stammen hamnar under miniminivån enbart på grund av naturlig fluktuation. Att det finns tillförlitliga data från inventeringar är en förutsättning för en långsiktigt hållbar förvaltning av rovdjuren. För aktuella referensvärden, miniminivåer och förvaltningsintervall nationellt, i förvaltningsområdet respektive i länet, se bilaga 1.

Enligt propositionen En hållbar rovdjurspolitik ska den svenska rovdjursförvaltningen följa Ekosystemansatsen (Naturvårdsverket 2007) och kontinuerligt anpassas utifrån rådande kunskap och förutsättningar. Ekosystemansatsen betonar människans roll i ekosystemet och vikten av att se förvaltningen ur ett ekosystemperspektiv. Den pekar också på fördelarna med en förvaltning där berörda aktörer är delaktiga i såväl framtagandet av mål som i själva förvaltningsarbetet. Målen ska vara konkreta och möjliga att övervaka och utvärdera. Den insamlade kunskapen och ny forskning bidrar till att utöka kunskapsbasen som ligger till grund för den framtida förvaltningen. Ekosystemansatsen betonar vidare vikten av att tillämpa försiktighetsprincipen inom förvaltningen, vilket innebär att vara särskilt varsam i hanteringen av de stora rovdjuren till dess att populationerna uppnått och bibehåller gynnsam bevarandestatus.

För att Länsstyrelsen ska kunna förvalta rovdjuren inom länet är en förutsättning att det finns finansiering för arbetet. Finansieringen kan variera utifrån sittande regering och ändras från år till år vilket påverkar möjligheten till långsiktig planering inom rovdjursförvaltningen.

3. Förvaltningens organisation

Länsstyrelsen samverkar inom rovdjursförvaltningen med flera olika aktörer, däribland Naturvårdsverket, Sametinget och Polismyndigheten. Samverkan med Polismyndigheten rör framför allt arbetet mot illegal jakt.

3.1. Naturvårdsverket

Naturvårdsverket har regeringens uppdrag att arbeta med övergripande frågor inom rovdjursförvaltningen och styr i hög grad den regionala förvaltningen, bland annat genom föreskrifter och riktlinjer. Naturvårdsverket ansvarar bland annat för att:

- Besluta om föreskrifter som rör rovdjur, till exempel inventeringar och ersättning för skador som orsakats av vilt
- Fastställa miniminivåer för antalet rovdjur i varje rovdjursförvaltningsområde och län
- Fastställa inventeringsresultat
- Ta fram nationella förvaltningsplaner för rovdjuren
- Om förutsättningar finns fatta beslut om skyddsjakt efter stora rovdjur och licensjakt efter björn, varg, järv och lo
- Följa länsstyrelsernas arbete på regional nivå
- Fördela medel till länsstyrelserna för bland annat rovdjursinventering, informationsinsatser och viltskador
- Ge vägledning och information
- Fördela medel till viltforskning

3.2. Rovdjursförvaltningsområden

Rovdjursförvaltningen i Sverige är indelad i tre rovdjursförvaltningsområden (RFO):

- Norra rovdjursförvaltningsområdet omfattar Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.
- Mellersta rovdjursförvaltningsområdet omfattar Stockholms, Uppsala, Västra Götalands, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län.
- Södra rovdjursförvaltningsområdet omfattar Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Skåne och Hallands län.

De nationella referensvärdena för rovdjurspopulationerna fördelas som miniminivåer för respektive rovdjursförvaltningsområde och län. Enligt jaktlagstiftningen krävs det att miniminivåerna överstigs på förvaltningsområdesnivå för att Naturvårdsverket ska kunna överlämna rätten att ta beslut om licensjakt till länsstyrelserna i förvaltningsområdet. Samarbete mellan länen inom respektive rovdjursförvaltningsområdet sker även genom utbyte av information och erfarenheter på chefs- och handläggarnivå.

3.3. Samverkansrådet

Inom varje förvaltningsområde finns ett samverkansråd som ska ta fram riktlinjer och principer för rovdjursförvaltningen och samordna länsstyrelsernas arbete inom förvaltningsområdet. Samverkansrådet för norra förvaltningsområdet består av respektive läns landshövding samt en representant för Sametinget. På begäran av Naturvårdsverket ska samverkansrådet lämna förslag miniminivåer för björn, varg, järv och lo för förvaltningsområdet och för respektive län inom förvaltningsområdet. Frågor till rådet bereds av en grupp rovdjurshandläggare från de olika länsstyrelserna i förvaltningsområdet.

3.4. Länsstyrelsen

Länsstyrelsen utövar den nationellt beslutade rovdjurspolitiken och ansvarar för förvaltningen av björn, järv, lo, varg och kungsörn i respektive län. Det innebär bland annat inventering, skadeförebyggande åtgärder, tillsyn av jakt efter stora rovdjur och förebyggande av illegal jakt. Länsstyrelsen tar i samråd med Viltförvaltningsdelegationen fram förvaltningsplaner för de stora rovdjur som förekommer i länet. Länsstyrelsen förmedlar även information om rovdjur genom till exempel nyhetsbrev, föredrag och mediekontakter. Länsstyrelsen handlägger vissa ärenden om bidrag till förebyggande åtgärder och ersättningar för skador som orsakas av rovdjuren, med undantag av ersättningar kopplade till rennäringen. Efter delegering från Naturvårdsverket kan Länsstyrelsen fatta beslut om skyddsjakt på stora rovdjur och licensjakt som gäller björn, järv, lodjur och varg. Länsstyrelsen svarar även på remisser från Naturvårdsverket och andra myndigheter och instanser samt bidrar i andra sammanhang med information om lokala erfarenheter och utmaningar för att utveckla rovdjursförvaltningen. Länsstyrelsen ska, i samråd med Sametinget och samebyarna i respektive län, utveckla förvaltningsverktyget för rovdjur inom renskötselområdet.

3.5. Viltförvaltningsdelegationen

Viltförvaltningsdelegationen (VFD) är ett organ inom varje länsstyrelse för samverkan i frågor som rör viltförvaltning. Arbetet styrs av förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer och VFD är den plattform där dialog i huvudsak ska föras mellan Länsstyrelsen som förvaltande myndighet och länets berörda intressen. VFD består av politiska företrädare och representanter för jakt- och viltvårdsintresset, naturvårdsintresset, friluftsintresset, ägare och brukare av jordbruksmark, lokalt näringsliv och turism, skogsnäringen, natur- och ekoturismföretagen, yrkesfisket, rennäringen och Sametinget samt en representant med särskilt kunskap i frågor om trafiksäkerhet och illegal jakt. Ledamöternas återkoppling mellan det egna intresset och VFD är betydelsefull för den regionala och lokala förankringen av förvaltningen och möjliggör lokalt inflytande, ökad förståelse i alla riktningar och att hänsyn kan tas till de regionala förutsättningarna.

I enlighet med viltförvaltningsdelegationens arbetsordning (Länsstyrelsen i Norrbotten, diarienummer 12981–2021) ska VFD besluta om övergripande riktlinjer för viltförvaltningen och licens- och skyddsjakt inom länet samt pröva frågor om godkännande av förslag på miniminivåer och länets rovdjursförvaltningsplaner.

3.6. Sametinget

Sametinget är den myndighet som beslutar om fördelning av ersättning till samebyarna för rovdjursskador och ger bidrag till förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp. Ersättningarna baseras på Länsstyrelsens inventeringsresultat för järv, lodjur och varg. I enlighet med lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket ska Länsstyrelsen konsultera Sametinget och i vissa fall andra samiska företrädare i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna, däribland frågor om rovdjur och jakt.

Sametinget ska också tillsammans med Naturvårdsverket samordna och bidra till utvecklingen av förvaltningsverktyget. Sametinget ska redovisa hur arbetet genomförts, sammanställa förlustsiffror för rennäringen och redovisa inriktningen för det fortsatta arbetet.

4. Förutsättningar för stora rovdjur i Norrbottens län

Norrbotten är Sveriges största län och täcker cirka 25 % av landets yta. Här finns allt från höga fjäll och djupa skogar till vidsträckta stränder och städer vid Bottenvikens kust. Norrbotten har reproducerande stammar av fyra av de fem stora rovdjursarterna: björn, järv, lodjur och kungsörn. Varg förekommer endast sporadiskt och vid framtagandet av denna förvaltningsplan finns inga dokumenterade revirmarkerande par eller familjegrupper i länet. Norrbottens län har samtidigt en aktiv rennäring i hela länet, rikt friluftsliv och andra verksamheter som berörs av rovdjursstammarna och förvaltningen ska ta hänsyn till de skador och annan negativ påverkan rovdjuren orsakar för näringar och andra verksamheter. I rapporten Rovdjur i norra Sverige – Förutsättningar, förekomst och förvaltning (Länsstyrelsen i Västerbottens län, 2018) redogörs bland annat för rovdjurens livsbetingelser inom norra rovdjursförvaltningsområdet. Nedan beskrivs ytterligare faktorer som alla påverkar rovdjursförvaltningen i länet.

4.1. Rennäringen

4.1.1. Renskötselns förutsättningar

Renskötseln är en viktig del i det samiska samhället och den samiska kulturen. I Norrbotten verkar 32 samebyar, vilkas betesland täcker in hela länets yta. Länets 15 fjällsamebyar, 9 skogssamebyar och 8 koncessionssamebyar har alla olika förutsättningar, till exempel avseende rovdjursförekomst och betesmarkernas storlek och läge, som innebär olika utmaningar. Rennäringen är reglerad i rennäringslagen (1971:43).

I Sverige är det endast samer som är medlemmar i en sameby som har rätt att bedriva renskötsel. En sameby är en ekonomisk och administrativ sammanslutning samt ett geografiskt område. I renskötselrätten ingår rätt till renbete liksom rätt att jaga och fiska. Samebyns verksamhet är uppbyggd kring flera renskötselföretag. Varje företag leds av en eller flera renskötare som är ansvariga för en renskötselgrupp. Dessa grupper består i sin tur av renar som ägs av en eller flera renägare. I östra Norrbotten finns koncessionssamebyar där en same kan få tillstånd (koncession) att bedriva renskötsel i ett område där renskötsel av ålder förekommer under hela året. Även markägare eller brukare av en jordbruksfastighet som inte är samer får inneha skötesrenar som sköts av koncessionshavaren. I Norrbottens län fanns år 2023 cirka 132 000 renar i vinterhjord (Sametinget 2024).

Förutom att vara en essentiell del av den samiska kulturen och det samiska samhället, liksom en inkomstkälla för renskötare och renägare, bidrar renens bete till Norrbottens öppna fjällandskap, vilket lockar till rekreationsmöjligheter och turism. I fjällområdet gör renhjordarna årstidsbundna vandringar i nordväst-sydostlig riktning mellan åretruntmarkerna i fjällen i väst och vinterbetesmarkerna i skogslandet i öst. Under vinterbetet är samebyns renar i regel uppdelade i mindre vintergrupper för att kunna nyttja betesområdena på ett effektivt sätt.

Renskötselarbetet styrs av naturen, där väder, snöförhållanden, betesförhållanden och förekomst av rovdjur är avgörande faktorer. Dagens renskötsel påverkas i stor utsträckning av klimatförändringar, både under vintern och under barmarkssäsongen (Rosqvist m.fl. 2022). Under vintertid är snöförhållandena avgörande för renens tillgång till lavbete. Om temperaturen växlar mellan plus- och minusgrader under vintern, och regn faller på

snötäcket, kan isbildning ske och betestillgången därmed försämras, i och med att renarna inte kan tillgodogöra sig laven under isen. Varma sommardagar kan också ha negativ effekt på renarnas kondition, bland annat till följd av att renarna då söker sig till svalare områden där beteskvaliteten är lägre. Rennäringen påverkas också av markexploatering, i form av exempelvis skogsbruk, gruvnäring och vindkraft, som begränsar rörelsefriheten och därmed en del av flexibiliteten som är nödvändig för renskötseln.

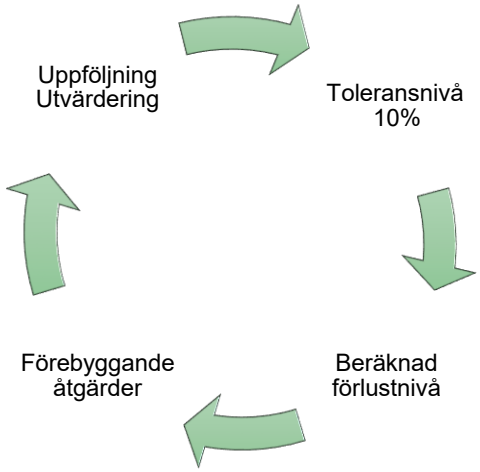
Renen har alltid utgjort ett viktigt bytesdjur för rovdjuren i Skandinavien. Eftersom det idag inte finns några vildrenar kvar i Sverige och tillgången på alternativa bytesdjur är låg i Norrbottens län är det i huvudsak tamrenar som kan nyttjas av rovdjuren i länet. Skadorna som orsakas av de stora rovdjuren består både i dödade renar och i störning av renhjorden. Störningen kan leda till att renhjorden skingras, vilket i sin tur ökar risken för ytterligare angrepp och störning (Andrén m.fl. 2018). Betesro är viktigt för renarna året runt, men särskilt under vinterbetesperioden. För rennäringen innebär det dels ekonomisk förlust i de dödade renarna, dels ökade kostnader och merarbete för att bibehålla en ordnad renskötsel. Stora skador orsakade av rovdjur kan också leda till stress och psykisk ohälsa för renskötande samer och deras familjer (Stoor 2016). I förlängningen kan hög rovdjursförekomst och stora skador leda till att yngre samer inte kan eller vill jobba inom renskötseln.

4.1.2. Toleransnivå och förvaltningsverktyget

Riksdagen beslutade i december 2013, i samband med antagandet av propositionen En hållbar rovdjurspolitik, att toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur ska vara maximalt tio procent räknat på en samebys faktiska renantal, det vill säga vinterrenhjord efter slakt, före kalvning. Länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands och Dalarnas län har genom ett regeringsuppdrag tilldelats ansvar för att tillsammans med Sametinget och landets samebyar arbeta med en modell för förvaltning av stora rovdjur i renskötselområdet, ett så kallat förvaltningsverktyg. Syftet med förvaltningsverktyget är att upprätthålla en hållbar rennäring och gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur. Den bärande tanken med förvaltningsverktyget är att skadorna för renskötseln ska begränsas så att de hamnar under den av riksdagen antagna toleransnivån på ett sätt som har så små konsekvenser på rovdjursstammarnas bevarandestatus som möjligt. Länsstyrelsen anser att arbetet med toleransnivån och förvaltningsverktyget är mycket viktigt för att förebygga och minska rovdjursskadorna inom rennäringen, och att det även kan bidra till att uppnå det övergripande målet om att tamdjurshållning inte påtagligt ska försvåras.

Förvaltningsverktyget består av fyra delar:

1. Toleransnivå på maximalt tio procents förluster till rovdjur
2. Produktionsmodell för att ta fram siffror på de faktiska förlusterna på samebynivå
3. Förebyggande åtgärder
4. Uppföljning och utvärdering

Figur 1. Principskiss över förvaltningsverktyget för förekomst av stora rovdjur baserat på en toleransnivå för rennäringen.

Arbetet bygger på återkommande samråd med de enskilda samebyarna i länet, då förutsättningarna för respektive sameby varierar både inom länet och över tid. Ett viktigt kunskapsunderlag i arbetet med förvaltningsverktyget är beräkningen av samebyarnas årliga skadenivåer. SLU tog 2016 fram den så kallade produktionsmodellen. Modellen utgår från statistik på bland annat renhjordens produktionsförmåga, kalvöverlevnad, slaktstatistik samt statistik över trafikdödade renar. Modellen jämför sedan förväntat renantal baserad på årets hjordsammansättning med den faktiska hjorden vid renräkning följande år. Även om förvaltningen av stora rovdjur i regel är inriktad mot enskilda arter, så är det viktigt, i frågan om skador kopplade till rennäringen, att se till det samlade rovdjurstrycket. Detta kan synliggöras genom redovisning av förlustsiffror inom ramen för det gemensamma arbetet med Förvaltningsverktyget. Vidtagna förebyggande åtgärder och utvecklingen av de enskilda samebyarnas skadebild orsakade av stora rovdjur utvärderas årligen genom uppföljningen.

För att ytterligare stärka det fortsatta arbetet kom Sametinget, Naturvårdsverket och de fem nordligaste länsstyrelserna, genom ett handslag den 10 januari 2019, överens om att i arbetet med förvaltningsverktyget erkänna och respektera produktionsmodellen och de nationella inventeringsresultaten som de bästa tillgängliga kunskapsunderlagen (Länsstyrelsen i Västerbottens län, diarienummer 2428–2019).

4.1.3. Ersättning för förekomst och skador av rovdjur

Faktiska skador på tamdjur och inkomstbortfall orsakade av rovdjur är en källa till konflikt mellan människa och rovdjur. Samebyarna erhåller årligen ersättning för förekomst av rovdjur inom samebyns område som delvis kompenserar det gångna årets förluster till rovdjuren. Till grund för ersättningen ligger de årliga inventeringar som görs av Länsstyrelsen i samarbete med samebyarna. Vidare kan renägare få ersättning för massdöd, det vill säga när en rovdjursart på kort tid dödar ett större antal renar inom ett begränsat område. Utöver dessa ersättningar kan samebyn ansöka om bidrag för förebyggande åtgärder. Sametinget är ansvarig myndighet för utdelning av dessa ersättningar. För mer information, se Sametingets föreskrifter (STFS 2007:9) om bidrag och ersättning för rovdjursförekomst i samebyar.

4.1.4. Förebyggande åtgärder

Rovdjursstammarna är inte jämnt fördelade över länet. Vad gäller järv är förekomsten mer koncentrerad ovan odlingsgränsen (Figur 5), vilket korrelerar med de dokumenterade skadorna på ren orsakade av järv (Rovbase). Lodjursstammen i länet är framför allt

koncentrerad i tre områden (Figur 7), vilket sammanfaller med skadebilden på ren (Rovbase). En jämnare spridning av järv- och lodjursstammarna i länet kan bidra till att minska skadorna där stammarna i dagsläget är som tätast. Björnstammen är tätast i skogslandet, men de områden som löper störst risk för skador är samebyarnas kalvningsland. Forskningsstudier från samebyar i Norrbotten (Støen m.fl. 2022) och Dalarna (Støen m.fl. 2025) visar att björnar som befinner sig i kalvningsland kan orsaka stora skador på rennäringen och huvudparten av de skador på ren av björn som dokumenterats i Norrbottens län de senaste 10 åren berör dessa områden (Rovbase).

Renskötarna har stor kunskap om olika skadeförebyggande åtgärder, vilka utgör en stor och naturlig del av renskötselarbetet. Inom renskötselområdet är renen den primära födoresursen för rovdjuren och det är därför osannolikt att all predation kan förebyggas samtidigt som gynnsam bevarandestatus för arterna upprätthålls. Syftet med skadeförebyggande åtgärder är att försöka minska förlusterna under de perioder eller i de områden då skadorna är som mest omfattande. Exempel på skadeförebyggande åtgärder inom renskötseln kan vara ökad bevakning av hjordarna, kalvning i hägn, utfodring, flytt av renar och försök att skrämma bort rovdjuren. I de fall ingen annan lämplig lösning finns, och gynnsam bevarandestatus för rovdjursarten inte riskeras, kan skyddsjakt medges som förebyggande åtgärd.

Förutsättningar för skadeförebyggande åtgärder skiljer sig åt beroende på hur renhjordarna och renskötseln är utformad i varje enskild sameby. En studie som undersökt effekterna av både kalvning i hägn och jakt i kalvningsområden (Frank m.fl. 2017) bedömde att kalvning i hägn har begränsad potential som åtgärd för att hålla nere förlusterna till björn under kalvning. En riktad jakt i kalvningsområden för att minska tätheten av björn bedömdes kunna ha effekt om jakten genomförs kontinuerligt.

4.2. Lantbruk och rovdjursangrepp på annan tamboskap än ren

4.2.1. Tamdjur utanför renskötselområdet

I Norrbotten sker angrepp från rovdjur i huvudsak på ren, men angrepp på andra tamdjur kan förekomma, främst på får. Arbetet med att förebygga skador orsakade av rovdjur på andra tamdjur än ren är trots detta fortfarande viktigt för att uppnå rovdjurspolitikens övergripande mål. Länsstyrelsen har under perioden 2015–2025 dokumenterat fyra angrepp på får – ett av varg 2017, ett av lo 2022 och två av björn, 2017 respektive 2025 – samt en skada på ett bisamhälle orsakat av björn 2022 (Rovbase).

Skadeförebyggande åtgärder för andra tamdjur än ren har sammanställts av Viltskadecenter, ett nationellt centrum under Sveriges lantbruksuniversitet som arbetar utifrån målet att begränsa skador och konflikter orsakade av fredade viltarter. De skadeförebyggande åtgärderna består dels av permanenta åtgärder för att långsiktigt minska skaderisken, dels av akuta åtgärder för att minska risken för ytterligare skador direkt efter ett angrepp. Bland de åtgärder som rekommenderas finns bland annat stängsling med ett bra elstängsel och intag av tamdjuren nattetid. För ytterligare information om skadeförebyggande åtgärder för andra tamdjur än renar, se Viltskadecenters hemsida[1].

4.2.2. Rovdjursangrepp på hundar

Under den senaste tioårsperioden har Länsstyrelsen dokumenterat enstaka fall av rovdjursangrepp på hundar i Norrbotten, två av varg 2015, ett av lodjur 2021 och ett av örn 2023. Mest utsatta för risk för rovdjursangrepp är jakthundar, även om angrepp kan ske även

[1] https://www.slu.se/om-slu/organisation/institutioner/ekologi/slu-viltskadecenter/

på sällskapshundar. Enligt Viltskadecenter löper dock hundar som hålls under uppsikt liten risk för angrepp.

4.2.3. Jakt på rovdjur

4.2.3.1 Skyddsjakt

Skyddsjakt efter stora rovdjur regleras i huvudsak av 23 a, 23 b, 24, 24 a och 24 c §§ jaktförordningen (1987:905). Naturvårdsverket är den myndighet som får besluta om skyddsjakt om förutsättningarna tillåter, men rätten att besluta om skyddsjakt kan delegeras till länsstyrelserna. Beslut om skyddsjakt kan fattas efter ansökan från enskild, eller på myndighetens egna initiativ. I Norrbotten fattas de flesta beslut om skyddsjakt efter stora rovdjur för att förhindra allvarlig skada på boskap eller annan egendom, huvudsakligen för att förhindra skador på ren. Förutsättningarna för att beslut om skyddsjakt ska kunna fattas är att det inte får finnas någon annan lämplig lösning än skyddsjakt och att skyddsjakten inte får försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

4.2.3.2 Licensjakt

Licensjakt är en populationsreglerande jakt som avser att minska de skador som höga tätheter av rovdjur medför. Licensjakt efter stora rovdjur regleras i huvudsak av 23 c, 23 d och 24 a §§ jaktförordningen. Jakten kan bidra till att minska konflikten mellan rovdjur och människa i de områden där rovdjurspopulationen är tät och på så sätt medverka till att acceptansen för rovdjur upprätthålls. Liksom vad gäller skyddsjakt är Naturvårdsverket den myndighet som har möjlighet att besluta om licensjakt om förutsättningarna tillåter detta. Rätten att besluta om licensjakt kan delegeras till länsstyrelserna inom ett rovdjursförvaltningsområde under förutsättning att arten överstiger de fastställda miniminivåerna. Ett beslut om licensjakt får fattas om det inte finns någon annan lämplig lösning och om jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos arten. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning, ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

4.3. Rovdjursturism

Rovdjursturism och jaktturism kan vara ekonomiskt lönsamma näringar som bidrar till ökad sysselsättning lokalt, exempelvis genom försäljning av jakttillfällen, guidning, spaning från gömsle och andra aktiviteter samt mat och logi. Det är troligt att rovdjursturism kan bidra till ökad acceptans för rovdjuren, eftersom den sprider kunskap om rovdjuren till allmänheten (Länsstyrelsen i Västerbottens län, 2018). Verksamhet inom rovdjursturism och jaktturism sker framför allt på glesbygden och kan vara en positiv faktor för landsbygdsutvecklingen.

4.4. Jakten och det jaktbara viltet

Jakten har stor betydelse i Norrbottens län både ekonomiskt och socialt. Jakten representerar ett kulturarv och genererar inkomster i form av kött, arrendeavgifter, samt kost och logi för tillresande jägare. De stora rovdjuren konkurrerar till viss del med jaktintresset om det jaktbara viltet.

I Norrbottens län handlar konkurrensen från rovdjur om jaktbart vilt framför allt om den predation av björn på älgkalvar som sker på våren och försommaren. En studie av björnpredation på älg i Dalarnas, Jämtlands och Gävleborgs län visade att upp till 26 procent av älgkalvarna dödades av björn i områden där björntätheten var hög och älgtätheten var måttlig (Swenson m.fl. 2007). Samma studie visade dock även att älgkor som mister sina kalvar till björn i genomsnitt producerar fler kalvar året därpå än älgkor som inte mister sin kalv, vilket minskade nettoförlusten av älgkalv till björn till 22 procent. Vidare visar andra studier att den jakt på älg som utförs av människor har större effekt på älgpopulationen i stort än den jakt som utförs av björn (Gervasi m.fl. 2012).

Predationen av rovdjur påverkar även andra jaktbara arter i länet. De flesta studier som undersökt rovdjurspredation i Sverige har dock fokuserat på lodjurspredation på rådjur och predation som påverkar annat vilt är därför relativt okänd.

4.5. Attityder och påverkan på människors livskvalitet

Enligt den senaste attitydundersökningen om rovdjur, genomförd av Sveriges Lantbruksuniversitet 2020 (Dressel m.fl. 2021), är länsborna övervägande positiva till att samtliga stora rovdjur ska finnas i Sverige. Mest positiva är länsborna till att kungsörn, björn och lodjur ska finnas i Sverige. På frågan om huruvida länsborna skulle kunna acceptera att ha rovdjur i närheten av sin bostad är en mindre andel positiva. Störst acceptans finns för kungsörn och lodjur medan minst acceptans finns för varg. Andelen som är positiva till att ha rovdjur i närheten av bostaden har inte förändrats nämnvärt sedan den föregående undersökningen som gjordes 2014, med undantag för varg där acceptansen har minskat. När det gäller de nationella målen för rovdjursstammarna anser majoriteten av de tillfrågade länsborna att de nationella målen för rovdjur är acceptabla. Jämfört med övriga landet är det dock en större andel av länsborna i Norrbotten som tycker att målen för björn, järv, varg och kungsörn ska minskas. Attitydundersökningen visar även att det generellt finns ett starkt stöd för att Länsstyrelsen ska sköta förvaltningen av rovdjur.

Rovdjursangrepp på människor är ovanligt, men förekommer. I Norrbotten handlar det nästan uteslutande om angrepp av björn, oftast i samband med älg- eller björnjakt med hund. Trots att risken för angrepp är mycket liten, kan oro och rädsla för rovdjur påverka människors livskvalitet och psykosociala förutsättningar. Det kan till exempel inverka negativt på det rörliga friluftslivet genom att människor inte vågar sig ut i skog och mark för aktiviteter som promenader, bär- och svampplockning, fiske eller fågelskådning av rädsla för att stöta ihop med ett rovdjur. Rädslan har ökat över tid och av de tillfrågade länsborna uppgav 73 procent att de är rädda för att möta vilda djur i naturen. Störst rädsla finns för att möta björn där 64 procent uppger sig vara rädda, en ökning från 59 procent 2014. Vidare kan sådana känslor påverka människors attityder till bevarandet av de stora rovdjuren negativt. Rädsla och negativa attityder är viktiga att ta hänsyn till i förvaltningen av de stora rovdjuren för att främja samexistens mellan människor och rovdjur och för att öka förtroendet för förvaltningen ytterligare. I det arbetet är information och kommunikation viktiga verktyg.

I de fall där rovdjur uppehåller sig i närheten av bebyggelse och orsakar störning handlar det nästan uteslutande om björnar. En anledning till att björnar uppehåller sig i tätbebyggda områden är att de lockas dit av matavfall i soptunnor och komposter. Viltskadecenter har tillsammans med NINA och Bioforsk tagit fram tagit fram ett informationsblad med bland annat åtgärder som boende i björnområden kan vidta för att minska risken för konflikter med björnar (Levin m.fl. 2009).

I syfte att studera hur björnar reagerar på mänsklig närvaro har skandinaviska björnprojektet genomfört en studie där människor närmat sig radiomärkta björnar. Trots nästan 300 närmanden observerades ingen björn som reagerade aggressivt. De flesta björnar drog sig i stället undan när de märkte att människor var i närheten och uppvisade ett förändrat rörelsemönster under dagarna efter närmandet, troligtvis för att undvika ytterligare kontakt med människor (Ordiz m.fl. 2012).

4.6. Illegal jakt

Enligt 3 § jaktlagen (1987:259) är allt vilt i grunden fredat och får endast jagas om bestämmelser i jaktlagen, eller föreskrifter som meddelats med stöd av denna, följs. Eftersom de stora rovdjuren är strikt skyddade (se artskyddsförordningen bilaga 1) klassas all illegal jakt på stora rovdjur enligt 44 § jaktlagen som grovt jaktbrott. Exempel på brott som kan förekomma är:

- Illegalt dödande av rovdjur
- Användande av otillåtna jaktmedel
- Jakt med hjälp av motordrivet fordon
- Jakt efter stora rovdjur på annans mark
- Illegala åtlar vid jakt efter björn

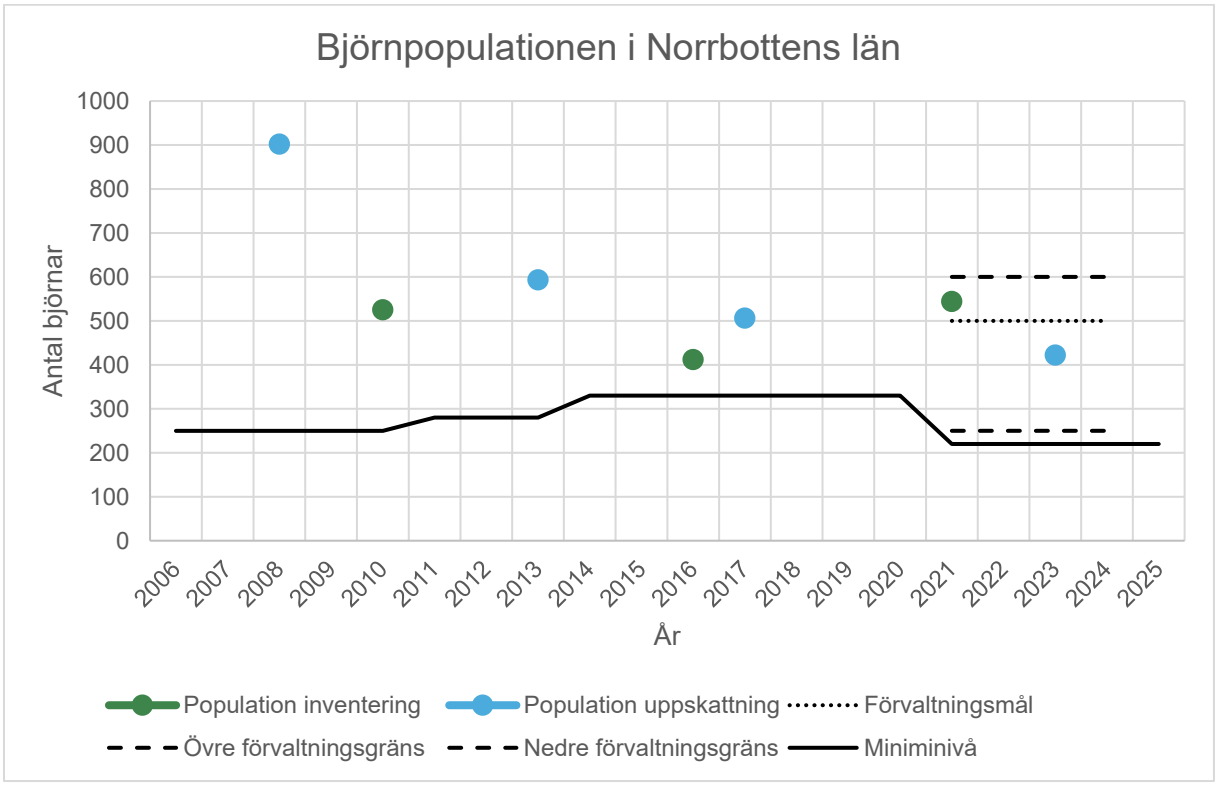
Rovdjursutredningen Mål för rovdjuren (SOU 2012:22) anger att det förekommer illegal jakt på stora rovdjur i Sverige. I en tidigare sammanställning framgår att Norrbotten är ett av de län där flest brott avseende illegal rovdjursjakt har anmälts (Monstad m.fl. 2007). Samtidigt är det viktigt att beakta att tillgänglig statistik har begränsningar. Endast ett fåtal fall av illegal jakt kan konstateras och ännu färre lagförs, vilket innebär att brottsstatistiken inte speglar den faktiska omfattningen.

Erfarenheter från tillsyn, uppföljning av inventeringsresultat samt tillgänglig forskning (Andrén m.fl. 2006, Rauset m.fl. 2016, Andrén m.fl. 2022) indikerar att illegal jakt förekommer i en omfattning som påverkar populationerna. Förvaltningen behöver därför beakta att den kända dödligheten sannolikt underskattar den totala förlusten, även om omfattningen inte kan kvantifieras. Illegal jakt är ett brott mot lagen och försvårar möjligheten att bedriva en långsiktigt hållbar förvaltning av rovdjursstammarna.

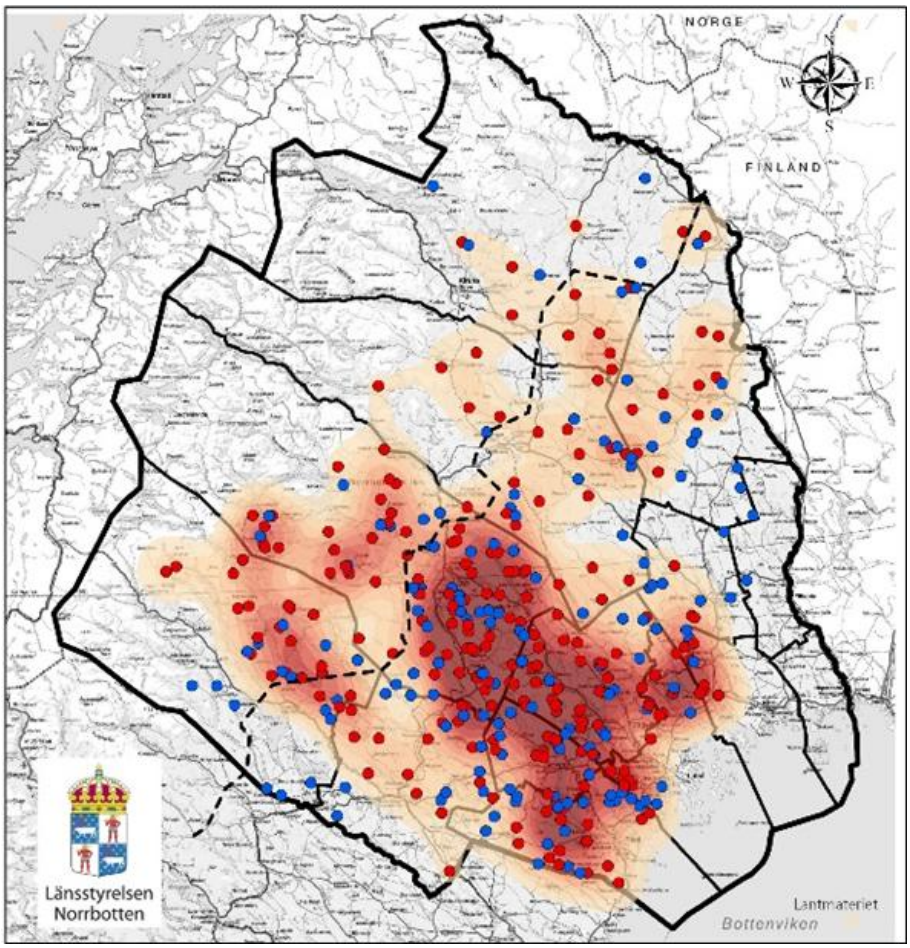
5. Rovdjurspopulationer i Norrbottens län

5.1. Björn

Björnens referensvärde för gynnsam bevarandestatus för utbredningsområde är enligt propositionen En hållbar rovdjurspolitik delar av Värmland, Dalarnas och Gävleborgs län, samt alla län norr om dessa län. Naturvårdsverket har fastställt att det nationella referensvärdet för björnstammen storlek är 1400 individer. Björn förekommer i hela Norrbottens län och inventeras med hjälp av spillningsinventering vart femte år (Figur 2). Inventeringsperioden för björn pågår då 21 augusti – 31 oktober. Utöver inventeringen genomförs den årliga så kallade björnobsen som komplement. Den senaste inventeringen i Norrbotten genomfördes 2021. Efter inventeringen beräknades björnpopulationen i länet uppgå till 544 individer (Åsbrink m.fl. 2022). Vidare visade den senaste inventeringen att björnpopulationens täthet skiljer sig betydligt åt i olika delar av länet (Figur 3). Tätast är björnpopulationen i skogslandet och vid kusten. En populationsuppskattning av björnpopulationen i Sverige gjordes senast 2023 och populationen uppskattades då vara cirka 422 individer i Norrbotten och cirka 2448 individer i Sverige totalt, efter licensjakten 2023 (Sköld & Åsbrink 2023). Björnpopulationen kan naturligt variera från år till år med upp till 20 procent (Puranen-Li m.fl. 2014), men den faktor som påverkar björnstammens populationsdynamik mest är den legala jakten (Naturvårdsverket 2025).

Figur 2. Inventeringsresultat respektive populationsuppskattning av björnstammen i Norrbottens län under perioden 2007 till 2024. Spillningsinventeringar för björn har genomförts i Norrbottens län 2010, 2016 och 2021. Populationsuppskattningar har beräknats 2008, 2013, 2017 och 2023.

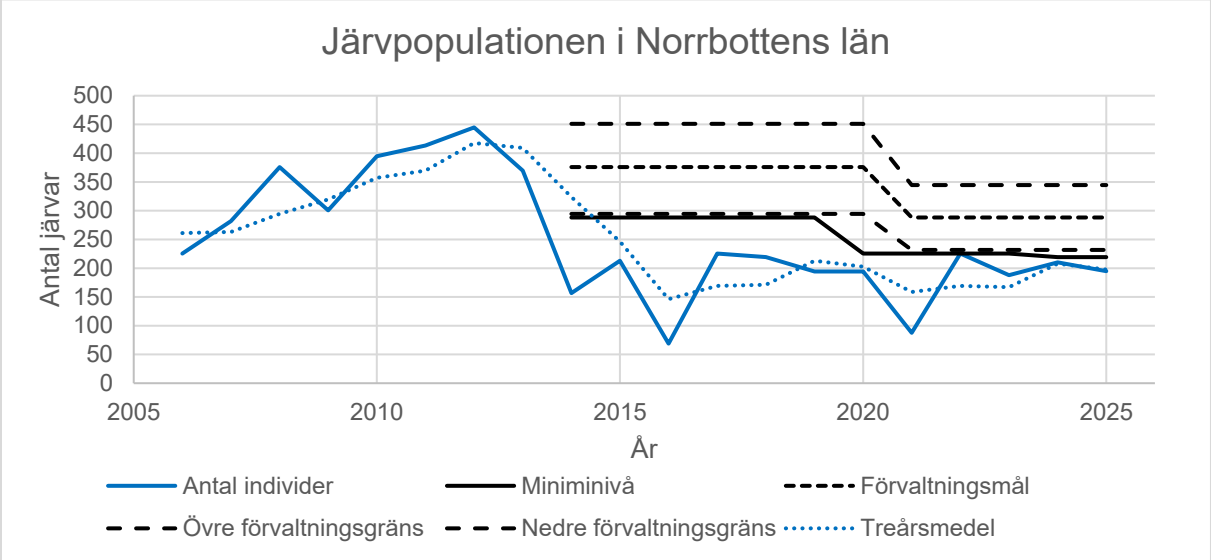
Figur 3. Fördelning av totalt 402 hittade björnindivider under spillningsinventeringen 2021; en röd punkt motsvarar en björnhona, en blå en björnhanne. Värmekartan bygger på fördelningen av björnhonorna och en varmare färg indikerar högre täthet. Odlingsgränsen visas som streckad och kommungräns som heldragen linje. (Källangivelse: Kartskikt och gränser – Lantmäteriet; Dataunderlag DNA-prover av björnar – Rovbase 3.0)

5.2. Järv

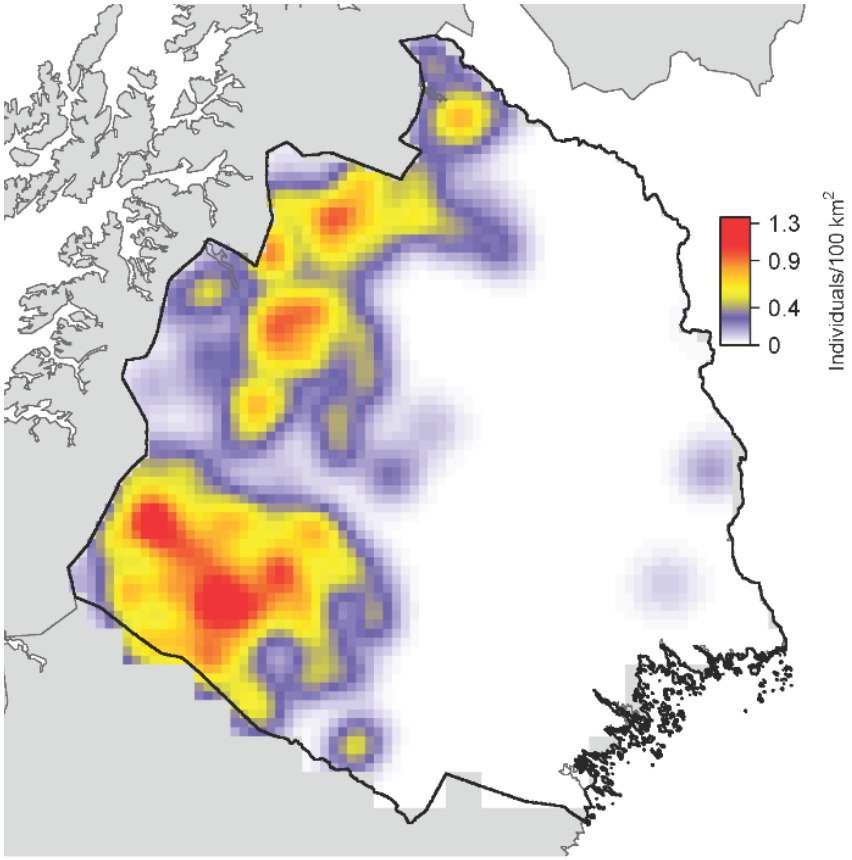
Järvens referensvärde för gynnsam bevarandestatus för utbredningsområde är enligt propositionen En hållbar rovdjurspolitik den alpina regionen av fjällkedjan och fjällnära skogsterräng i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands och Dalarnas län. Enligt Naturvårdsverkets nationella förvaltningsplan för järv finns ett mål att etablera järvstammen i skogslandet inom och utanför renskötselområdet. Det nationella referensvärdet för järv är fastställt till 600 individer.

Inventering av järv har tidigare främst utförts i form av årlig lyinventering under perioden 1 februari – 31 juli. Efter beslut av Naturvårdsverket (NV-07729-19, NV-06280-23) genomförde Länsstyrelsen i Norrbotten under inventeringsperioden 2023/2024 (1 december – 30 juni) en heltäckande DNA-inventering av länets järvstam. En omfattande samverkan med de samebyar som hade möjlighet att bidra till DNA-insamlingen har skett. Utifrån 1 417 insamlade individ- och könsbestämda DNA-prover beräknades järvstammen inom länet till 206–222 (medelvärde 214) individer inventeringssäsongen 2023/2024 (Figur 4). Det är estimerat att inventeringen hittade mellan 94–99% av alla järvar inom länet. Populationen har en skev könsfördelning med ungefär dubbelt så många järvhonor (132–147) som hanar (71–80) och är huvudsakligen etablerad ovan odlingsgränsen samt i gränstrakterna mellan Arjeplog och Arvidsjaur kommun (Figur 5). Järvtätheten inom länet är högst i Arjeplog kommun med upp till 13 järvar per 1 000 km^2 i kommunens centrala delar. Även säsongen

2024/2025 genomfördes DNA-inventering och inventeringsrapporten visade att Norrbotten hade 181–210 (genomsnitt 195) järvar. Enligt resultatet av en nationell modellering kan järvstammen kan variera med upp till 20 procent mellan år (Nilsson 2013, Sjögren Gulve 2020).

Figur 4. Järvpopulationen i Norrbottens län 2006–2025. Den heldragna blå linjen visar antalet individer funna vid inventeringen. Inventeringsresultat före 2024 har omräknats från antal föryngringar till antal individer med omräkningsfaktor 6,2651.

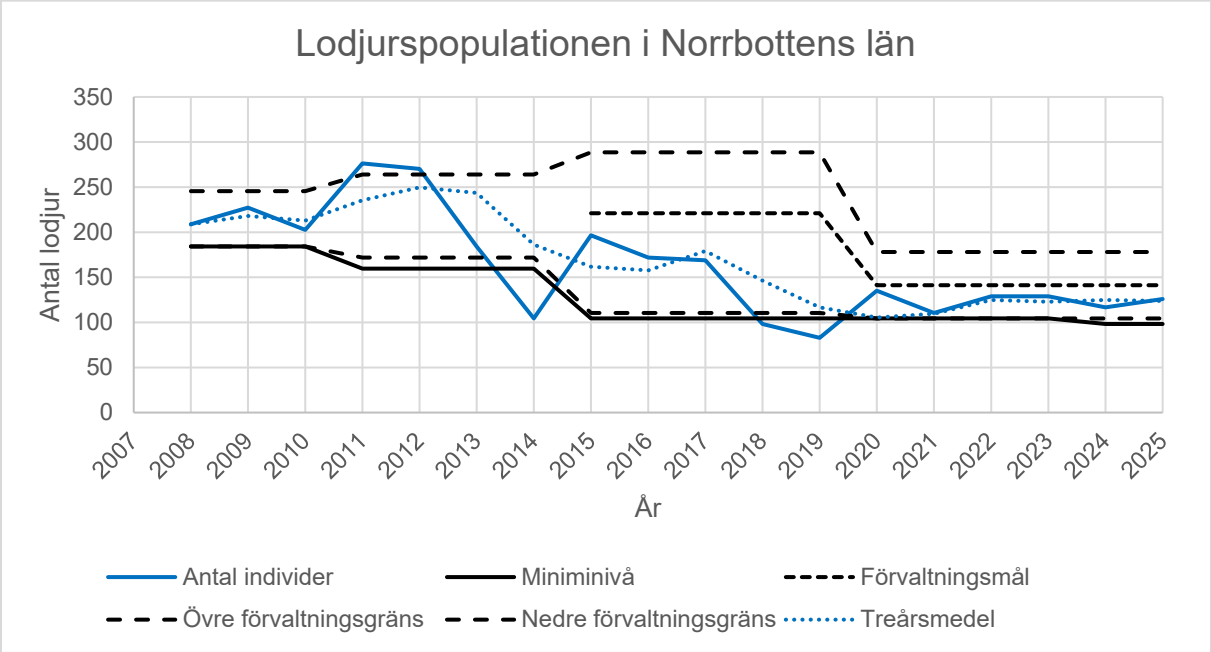

Figur 5. Karta över järvstammens täthet i Norrbottens län enligt RovQuants modellering av järvars individuella områdesbruk under inventeringssäsongen 2023/2024.

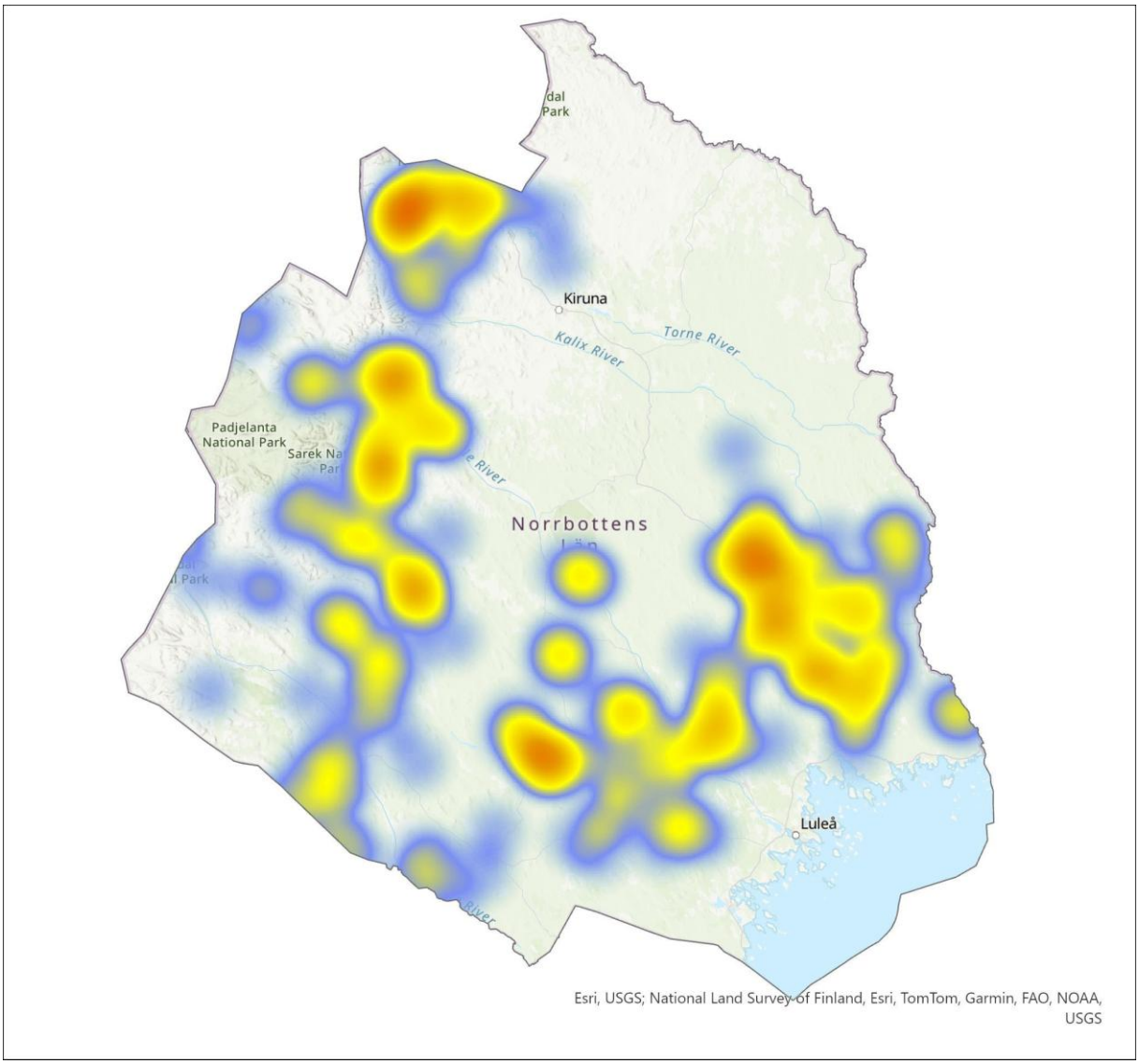
5.3. Lodjur

Lodjurets utbredningsområde i Sverige är hela landet förutom Gotland. Det nationella referensvärdet för lodjur är 870 individer. Lodjur inventeras i antal familjegrupper och inventeringssäsongen pågår 1 oktober – 28 (29) februari. Resultatet för inventeringssäsongen 2024/2025 visade att det finns cirka 1400 lodjur i Sverige (Frank & Brøseth 2025). I Norrbotten dokumenterades 20,5 familjegrupper, vilket motsvarar cirka 126 individer (Figur 6). En av familjegrupperna som hittades i länet hittades även i Västerbotten och räknas därför som en halv föryngring. Resultatet visar att Norrbotten ligger över den av Naturvårdsverket fastställda miniminivån på 98 individer, men under Norrbottens läns vid tillfället gällande förvaltningsmål om 23 föryngringar, motsvarande 141 individer. Treårsmedlet för inventeringssäsongerna 2023, 2024 och 2025 ligger på 20,2 familjegrupper, motsvarande 124 individer. Lodjurspopulationen kan variera mycket mellan åren och en mindre population förväntas variera mer än en större (Andrén & Liberg 2009).

Länets lodjurspopulation är huvudsakligen fördelad på tre kärnområden. Figur 7 visar en värmekarta som representerar de senaste tio årens inventeringsresultat av lodjurföryngringar.

Figur 6. Lodjurspopulationen i Norrbottens län baserat på nationella inventeringsrapporter. Den blå linjen visar antalet individer funna vid inventeringen. Inventeringsresultatet i antal familjegrupper har omräknats till antal individer med omräkningsfaktor 6,14. Inventeringsmetodiken för lodjur ändrades säsongen 2013/2014 vilket kan förklara det avvikande inventeringsresultatet detta år.

Figur 7. Värmekartan motsvarar dokumenterade lodjursfamiljegrupper under inventeringsperioderna 2015/2016–2024/2025. En varmare färg motsvarar fler dokumenterade familjegrupper.

5.4. Varg

Inventeringsperioden för varg sträcker sig från 1 oktober – 31 mars. Vid inventeringen 2024/2025 dokumenterades 40 familjegrupper och 30 revirmarkerande par i Skandinavien. Det totala antalet individer har beräknats till cirka 400 varav 355 individer beräknas finnas i Sverige.

Varg förekommer endast sporadiskt i Norrbottens län och det finns idag inga fasta vargrevir i det norra rovdjursförvaltningsområdet. Enligt propositionen En hållbar rovdjurspolitik ska vargstammen i NRFO begränsas till de områden där de gör minst skada för renskötseln. Vargens jaktsätt, där den kan döda flera renar vid samma tillfälle och orsaka spridning av renhjorden, innebär att en varg kan orsaka stor skada på kort tid och därtill omfattande merarbete för renskötarna. De vargar som dyker upp då och då är vanligen yngre individer som vandrat ut från sina födelserevir. Både hanar och honor kan vandra mycket långa sträckor. Länsstyrelsen bevakar vargförekomsten i länet och kvalitetssäkrar observationer som inkommer från allmänheten. Länsstyrelsen strävar även efter att samla in DNA-prov från vargar som befinner sig i Norrbotten.

Den skandinaviska vargstammen har hög inavelsgrad och är beroende av immigranter från den finsk-ryska populationen för att öka den genetiska variationen i populationen. Enligt den senaste forskningsanalysen framgår det att 1–3 nya östliga invandrade vargar ska reproducera sig inom den skandinaviska vargpopulationen under varje tioårsperiod för att populationen ska bibehålla en genetisk variation som möjliggör upprätthållande av gynnsam bevarandestatus (Naturvårdsverket 2024a). Den senaste reproduktionen mellan en ny invandrad östlig varg och skandinavisk varg inträffade under 2021 i Norge och den nuvarande tioårsperioden sträcker sig från 2023 till 2033. Naturvårdsverket samverkar med det finska Naturresursinstitutet (LUKE) genom att dela genetiskt data med varandra för att på så sätt snabbare kunna identifiera vargindividers ursprung.

Genetiskt viktiga vargar, det vill säga vargar av östligt ursprung eller första generationens avkomma till sådan varg, som dokumenteras i länet ska hanteras på det sätt som beskrivs i Naturvårdsverket handlingsplan för varg i renskötselområdet (Naturvårdsverket 2024b). I planen beskrivs även att om inte den nödvändiga invandringen av varg sker, kan det riskera artens gynnsamma bevarandestatus och påverka det nationella referensvärdet för varg. Om referensvärdet skulle höjas skulle det kunna innebära en större närvaro av varg i renskötselområdet. För att främja invandringen av vargar till den skandinaviska vargstammen behöver en acceptans för genetiskt viktiga vargar finnas i Norrbottens län.

5.4.1. Flytt av varg

Enligt 31 a § jaktförordningen kan Naturvårdsverket, eller annan myndighet som Naturvårdsverket get uppdraget, fatta beslut om att flytta varg för att åstadkomma en ökad genetisk variation i vargstammen. En förutsättning för flytt av varg är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Flytt av varg har genomförts ett antal gånger i Sverige och har i vissa fall resulterat i en genetisk förstärkning av vargstammen (Naturvårdsverket 2024c). Den senaste flytten i Skandinavien genomfördes 2021 och Naturvårdsverket avser att årligen göra en bedömning om huruvida flytt av varg är aktuellt. I det senaste beskedet från Naturvårdsverket meddelades att ingen flytt av varg var aktuell vintern 2025/2026. Naturvårdsverket bedömer att genetiskt inflöde till den skandinaviska vargpopulationen i första hand bör ske genom naturlig invandring.

5.5. Kungsörn

Inventeringen av kungsörn görs under två perioder, på våren (1 februari – 15 juni) och på sommaren (1 juni – 15 september). Under inventeringen 2024 dokumenterades 179 lyckade häckningar av kungsörn nationellt, varav 48 i Norrbottens län. Antalet besatta revir och antalet par som lyckas med häckningen kan variera kraftigt från år till år, beroende på födotillgången och väderförhållandena under häckningsperioden. I tabell 1 redovisas resultaten från inventeringarna i Norrbottens län sedan 2018. Länsstyrelsen ansvarar för inventeringen av kungsörn.

De politiska målsättningarna för kungsörn är att det ska finnas en långsiktigt livskraftig kungsörnsstam och att det ska råda en god samexistens mellan människa och kungsörn. Naturvårdsverket har brutit ned rovdjurspolitikens målsättningar till fem olika delmål: tillräckligt stor stam och utbredning, minskad dödlighet, ingen illegal jakt, minskade skador och legitim förvaltning. I propositionen En hållbar rovdjurspolitik är målet för kungsörn i Sverige 150 årliga lyckade häckningar. Kungsörnspopulationen har nått målet 15 av 19 år under perioden 2006–2024 (Åsbrink & Hellström 2025). Det finns inga regionala miniminivåer fastställda för kungsörnspopulationen.

Kungsörn kan orsaka skador på tamdjur och Norrbotten har flera dokumenterade fall av skador på ren orsakade av kungsörn (Rovbase). Naturvårdsverket får besluta, eller lämna

över rätten att fatta beslut till länsstyrelserna, om skyddsjakt efter kungsörn. Det finns idag inget lagstöd för att fatta beslut om licensjakt efter kungsörn. Det är möjligt att som tamdjursägare ansöka om bidrag för skadeförebyggande åtgärder hos länsstyrelsen, med undantag för renägare som kan söka motsvarande bidrag från Sametinget. Det är även möjligt för länsstyrelsen att lämna ersättning för skador orsakade av kungsörn. Ersättning till samebyar sker i form av ett arealbaserat schablonbelopp för förekomst av kungsörn.

Tabell 1. Inventeringsresultat för kungsörn i Norrbottens län 2018-2025

År	Besatta revir	Häckande par	Lyckade häckningar
2018	118	53	39
2019	129	70	68
2020	116	65	60
2021	116	34	32
2022	127	50	45
2023	78	51	50
2024	73	52	48

6. Mål och riktlinjer för rovdjursförvaltningen i Norrbottens län

Nedan beskrivs Länsstyrelsens mål för rovdjursförvaltningen i Norrbottens län. Arbetet styrs av övergripande mål, populationsmål samt mål kopplade till rovdjurens förekomst. Kopplat till varje mål har Länsstyrelsen även formulerat riktlinjer som ska ge stöd i arbetet med att uppnå målen samt angett hur uppföljning och utvärdering ska ske. Arbetet inom rovdjursförvaltningen styrs till stor del av tillgången på resurser, både ekonomiska och personella. Länsstyrelsens strävan kommer alltid att vara att följa de mål och riktlinjer som räknas upp i förvaltningsplanen.

6.1. Övergripande mål

Det övergripande och långsiktiga målet för rovdjurspolitiken nationellt är att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus, samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas. Detta övergripande och långsiktiga mål har delats upp i fyra delmål för att tydliggöra hur det övergripande målet ska uppnås:

1. att uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus,
2. att minska skador orsakade av stora rovdjur,
3. att öka förtroendet för förvaltningen, samt
4. att motverka den illegala jakten.

Eftersom den regionala förvaltningen utgör en del av den nationella förvaltningen och följer Naturvårdverkets förvaltningsarbete, utgår länets regionala delmål från Naturvårdverkets nationella delmål. Detta underlättar uppföljningen av målen på både nationell och regional nivå och ger Länsstyrelsen möjlighet att styra förvaltningen efter Naturvårdverkets vägledning.

Norrbottens län ska ta sin del av ansvaret för att Sverige ska ha livskraftiga stammar av samtliga stora rovdjur. Inom länet ska de stora rovdjuren tillåtas sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. För att främja samexistens mellan rovdjur och människor samt begränsa skador för rennäringen och andra näringar ska Länsstyrelsen verka för att de beslutade förvaltningsmålen om rovdjurens antal och utbredning nås. Tillsammans med Länsstyrelsens strävan efter en transparent rovdjursförvaltning och god kommunikation är målet att det även ska leda till ökat förtroende för förvaltningen samt bidra till att motverka den illegala jakten efter stora rovdjur.

6.2. Delmål 1 – Uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus

Norrbottens län ska ta sin del av ansvaret för att Sverige ska ha livskraftiga stammar av samtliga stora rovdjur. Naturvårdsverket uppdaterar löpande de regionala miniminivåerna, som gäller som längst i fem år. De aktuella miniminivåerna fastställdes 2024 för björn, järv och lo och 2025 för varg (se bilaga 2).

För att inte riskera att rovdjursstammarna hamnar under miniminivån har Länsstyrelsen satt förvaltningsmål och -intervall för björn, lodjur och järv som är högre än respektive arts

miniminivå. Länsstyrelsen ska i förvaltningen verka för att förvaltningsmålen uppnås och upprätthålls. Eftersom det är svårt att hålla populationerna på en exakt nivå finns ett förvaltningsintervall runt målnivån som populationerna kan tillåtas att variera inom. Förvaltningsmålen och -intervallen beslutas av länets viltförvaltningsdelegation utifrån förslag från Länsstyrelsen och utgör en avvägning mellan målsättningarna för rovdjurens bevarandestatus och de olika näringar och intressen inom länet som påverkas av rovdjuren (bilaga Y). För varg finns ingen regional miniminivå och inte heller något beslutat förvaltningsmål, då länsstyrelserna i NRFO bedömer att det inte är rimligt att belasta rennäringen med den ytterligare risk för skador ett sådant beslut skulle medföra. Den skandinaviska vargpopulationen är dock beroende av att individer med finsk-ryskt ursprung etablerar sig i populationen, vilket innebär att dessa måste passera genom Norrbotten för att nå de södra delarna av Sverige och Norge.

Begreppet gynnsam bevarandestatus omfattar både ett referensvärde för populationsstorlek och ett referensvärde för utbredningsområde. För att arten ska ha en gynnsam bevarandestatus krävs att dess populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö, att artens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, samt att det finns och sannolikt kommer att finnas en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska behållas på lång sikt.

6.2.1. Precisering av delmål

- Rovdjurspopulationerna uppnår och bibehåller förvaltningsmålet och varierar inom förvaltningsintervallet.
- Rovdjursstammarna får en jämnare spridning över länet.
- Länsstyrelsen ska verka för att toleransen för järv ska öka i skogslandet för att främja spridning i hela järvens naturliga utbredningsområde.
- Länsstyrelsen ska verka för att bidra till de nationella förvaltningsmålen för kungsörn.
- Länsstyrelsen ska arbeta för att enstaka ensamma vargar kan accepteras där de gör minst skada för rennäringen.
- Länsstyrelsen följer de aktuella nationella riktlinjerna för varg i renskötselområdet och genetiskt viktiga vargar

6.2.2. Åtgärder för att uppnå målet

- Länsstyrelsen genomför inventering av rovdjursstammarna i länet, årligen för lo, järv och kungsörn och vart femte år för björn. Vidare ska observationer av varg dokumenteras. Länsstyrelsen följer de aktuella nationella instruktionerna för inventering.
- Länsstyrelsen använder aktuell forskning, såsom populationsuppskattningar och beskattningsmodeller, som underlag för förvaltningsbeslut.
- Länsstyrelsen fortsätter arbetet med förvaltningsverktyget i samverkan med länets samebyar.
- Länsstyrelsen samverkar med övriga län i det norra rovdjursförvaltningsområdet och vid behov med övriga rovdjursförvaltningsområden.
- Länsstyrelsen ska sträva efter att dokumentera vargförekomst genom att samla in DNA-prover för att fastställa individ och ursprung.
- Genetiskt viktiga vargar som befinner sig i länet ska hanteras enligt Naturvårdsverkets handlingsplan i för varg i renskötselområdet.
- Viltförvaltningsdelegationen fastställer förvaltningsmål och förvaltningsintervall som beaktar den nationella rovdjurspolitiken, länets miniminivå och de regionala förvaltningsmålen samt aktuella forskningsresultat.

6.2.3. Uppföljning av delmål

- Delmålen följs upp med hjälp av inventeringarna. Av inventeringsresultaten framgår rovdjursstammarnas spridning och antal.

6.3. Delmål 2 – Minskade skador orsakade av rovdjur

Förekomst av rovdjur kan innebära risk för skador och olägenheter, vilket påverkar människor som bor och verkar där rovdjur befinner sig. Skador av rovdjur ska i första hand förebyggas. I andra hand kan skador ersättas. Begreppet påtagligt försvårad tamdjurshållning ska inte förväxlas med en enskild situation då allvarlig skada orsakad av rovdjur uppkommer (Naturvårdsverket 2016).

6.3.1. Precisering av delmål

- Skadorna inom rennäringen orsakade av rovdjur ska vara maximalt 10 procent av samebyns faktiska renantal (vinterhjord efter slakt före kalvning).
- Skador orsakade av rovdjur på andra tamdjur än ren ska fortsatt vara låga.
- Störning orsakad av rovdjur som närmar sig människor och bebyggelse ska fortsätta vara lågt.

6.3.2. Åtgärder för att nå målet

- Länsstyrelsen arbetar med förvaltningsverktyget för rennäringen och avser att, i samarbete med varje sameby, beräkna hur stora förlusterna till rovdjuren är och ta fram planer för hur förlusterna till rovdjuren kan minskas till toleransnivån, med så små konsekvenser för rovdjursstammarna som möjligt.
- Med stöd av förvaltningsverktygets planer utforma förvaltningen för att minska skadorna i för rennäringen särskilt sårbara områden.
- Länsstyrelsens personal bistår med råd och verktyg för att förebygga och förhindra skada eller ytterligare skada vid rovdjursangrepp.
- Länsstyrelsen beaktar målet om en jämnare spridning av rovdjursstammarna i länet vid beslut om skydds- och licensjakt.
- Länsstyrelsen inventerar rovdjursstammarna och rapporterar förekomsten av rovdjur till Sametinget.
- Länsstyrelsen lämnar bidrag till skadeförebyggande åtgärder och betalar ut ersättning för uppkomna skador orsakade av rovdjur på andra tamdjur än ren.
- I den mån det är resursmässigt möjligt ska Länsstyrelsen dokumentera skador orsakade av rovdjur och kvalitetssäkra uppgifter om skador som lämnats i samband med en skyddsjaktsansökan. En representant från samebyarna kan också dokumentera och registrera skador i Rovbase i de fall Länsstyrelsen inte har möjlighet att närvara.
- Länsstyrelsen kan, när förutsättningarna är uppfyllda, bevilja skyddsjakt för att förhindra allvarlig skada orsakad av lo, järv, björn och varg.
- Länsstyrelsen ska hantera ansökningar om skyddsjakt i akuta situationer skyndsamt och rättssäkert.
- Länsstyrelsen ska vid beslut om licensjakt utforma jakten så att den verkar för att de angivna målen uppnås, exempelvis genom områdesindelning och tilldelningens storlek.
- Länsstyrelsen ska verka för att inte ha en fast miniminivå av varg i norra rovdjurförvaltningsområdet på grund av risken för skador på rennäringen. En fast miniminivå påverkar möjligheten till att bevilja skyddsjakt när det föreligger risk för allvarlig skada.

6.3.3. Uppföljning av delmål

- Länsstyrelsen följer årligen upp hur arbetet med toleransnivån och förvaltningsverktyget för rennäringen genomförts och om skadenivån inom

rennäringen minskat. Uppföljningen sker genom dialog med samebyarna och analys av samebyarnas förlustsiffror.
- Åtgärden för en jämnare spridning av rovdjur i länet följs upp årligen genom inventeringarna.
- Länsstyrelsen följer årligen upp arbetet med att lämna bidrag för skadeförebyggande åtgärder och ersättning för uppkomna skador på tamdjur, utom ren.
- Länsstyrelsen besiktigar och dokumenterar inrapporterade skador. Uppkomna skador på tamdjur inklusive ren registreras, av Länsstyrelsen och samebyarna, i databasen Rovbase.
- Länsstyrelsen sammanställer och analyserar årligen beslut om skyddsjakt och eventuell licensjakt samt övrig känd dödlighet och använder som underlag för kommande förvaltningsåtgärder.
- När det är möjligt ska särskilt skadeutsatta områden fortsatt identifieras.
- Skador orsakade av rovdjur samt statistik och kartläggning över sökta och beviljade skyddsjakter ska användas som ett stöd för att utvärdera effekten av genomförda licens- och skyddsjakter.

6.4. Delmål 3 – Ökat förtroende för förvaltningen

6.4.1. Ökat förtroende

Många människor berörs direkt eller indirekt av rovdjursförvaltningen. Naturvårdsverkets bedömning är att en förvaltning som uppfattas som effektiv och tydlig också uppfattas som legitim, ansvarsfull och trovärdig (Naturvårdsverket 2016), en bedömning som delas av Länsstyrelsen. Graden av delaktighet och möjligheten att kunna påverka förvaltningen inverkar också på förtroendet för förvaltningen. Sammantaget krävs därför att förvaltningen är lagenlig, faktabaserad, transparent och genomsyras av en regelbunden samverkan med enskilda individer, verksamheter och regionala och nationella myndigheter. Även de förvaltande myndigheternas tillgång till resurser för att snabbt kunna agera vid exempelvis rovdjursangrepp är av stor vikt för förtroendet för förvaltningen. Förtroendet bedöms också kunna öka när skador förebyggs i ett så tidigt skede som möjligt. Resurser bör därför fortsatt läggas på skadeförebyggande åtgärder. En pålitlig och transparent övervakning av rovdjursstammarnas status samt forskningsunderlag kring rovdjur och rovdjursförvaltning är avgörande komponenter för förvaltningssystemets trovärdighet och därmed även allmänhetens förtroende för rovdjursförvaltningen.

6.4.2. Ökad tolerans för rovdjur

En ökad tolerans för rovdjursförekomst i länet är en viktig del i förvaltningen. Rovdjursfrågan rymmer ett stort antal samhällsekonomiska och socioekonomiska aspekter. Ofta står olika intressen mot varandra och huvudfrågan är bevarandevärdet som ställs mot kostnader för exempelvis en näringsverksamhet. Socioekonomiska aspekter i rovdjursförvaltningen utgår från rovdjurens sociala och ekonomiska påverkan på människors verksamhet och vardag. Den kan medföra både kostnader och nyttor, exempelvis rovdjursturism och rovdjursjakt, skador inom olika näringar, människors rädsla, påverkan på natur- och kulturvärden såsom renskötsel samt möjligheter till övrig jakt och hur attraktiv landsbygden upplevs. Risken för olägenheter och negativa socioekonomiska konsekvenser kan öka i områden där förekomsten av rovdjur är mer koncentrerad. En minskad förekomst av rovdjur i dessa områden kan bidra till att konflikten mellan berörda näringar och rovdjur minskar och toleransen för rovdjur därmed ökar. När Naturvårdsverket bedömer att förutsättningarna är uppfyllda kan licensjakt tillsammans med andra åtgärder, såsom bidrag och ersättningar för skador samt samråd och information, bidra till att minska konflikter mellan berörda näringar och rovdjur.

6.4.3. Precisering av delmål

- Förtroendet för förvaltande myndigheter bibehålls eller ökar.
- Acceptansen för stora rovdjur bibehålls eller ökar

6.4.4. Åtgärder för att uppnå målet

- Länsstyrelsen arbetar för att öka förtroendet för rovdjursförvaltningen, genom bland annat samverkan och gemensamma riktlinjer inom det norra rovdjursförvaltningsområdet, aktivt arbete med förvaltningsverktyget för rennäringen och information till allmänheten.
- Länsstyrelsen informerar allmänheten om inventeringsresultat och sammanställer årliga rapporter om rovdjursinventering och -förvaltning.
- Länsstyrelsen informerar om ansvarsfördelningen mellan förvaltande myndigheter.
- Länsstyrelsen informerar allmänheten om var information om skador orsakade av de stora rovdjuren finns att tillgå.

6.4.5. Uppföljning av delmål

- Sveriges lantbruksuniversitet genomför regelbundet nationella undersökningar av människors attityder till rovdjur och rovdjursförvaltningen.
- Länsstyrelsen undersöker hur ledamöter och intressen uppfattar arbetet i länets viltförvaltningsdelegation och hur det påverkar förtroende för rovdjursförvaltningen.

6.5. Delmål 4 – Ingen illegal jakt efter stora rovdjur

Ett verktyg för att minska den illegala jakten är att öka förtroendet för förvaltningen hos berörda parter och allmänheten. Regionalisering och förbättrat samarbete lyfts ofta fram som ett medel för ökat förtroende. Naturvårdsverket menar att flertalet rovdjursutredningar har framfört att samarbetet mellan länsstyrelse, polis och åklagarmyndighet behöver stärkas i detta avseende.

6.5.1. Precisering av delmål

- Berörda instanser har en bättre uppfattning om den illegala jaktens omfattning i länet och arbetar för att minska dess omfattning.

6.5.2. Åtgärder för att uppnå målet

- Länsstyrelsen deltar i nationellt och regionalt arbete mot illegal jakt.
- Länsstyrelsen bedriver tillsyn under jakt.
- Länsstyrelsen arbetar för att förbättra samarbetet med Polisen och Åklagarmyndigheten.
- Länsstyrelsen verkar för öppenhet i alla led.

6.5.3. Uppföljning av delmål

- Länsstyrelsen sammanställer och informerar berörda instanser om den illegala jaktens utbredning.

7. Källförteckning

Andrén, H. et al. (2022). Season rather than habitat affects lynx survival and risk of mortality in the human-dominated landscape of southern Sweden – *Wildlife biol*. 1-10.

Andrén, H., Kjellander, P., Liberg, O., Persson, J., Sand, H., & Wikenros, C. (2018). De stora rovdjurens effekter på annat vilt och tamren.

Andrén, H. & Liberg O. (2009). Inventering av lodjur - felkällor och naturlig variation. *Vilt och fisk fakta*, Nr 5 2009.

Andrén, H. et al. (2006). Survival rates and causes of mortality in Eurasian lynx Lynx lynx in multi-use landscapes. – *Biol. Conserv.* 131: 23–32.

Dressel, S., Sandström, C., Bennett, J., & Ericsson, G. (2021). En attitydundersökning om djur och natur i Norrbotten. *Rapport (Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för vilt, fisk och miljö)*, (2021: 11).

Frank, J., & Bröseth, H. (2025). Inventering av lodjur 2025. *Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia*, (2-2025).

Frank, J., Støen, O. G., Segerström, P., Persson, L. T., Persson, S., Persson, S. E., ... & Åhman, B. (2017). *Kalvning i hägn och områdesriktad jakt på björn som åtgärder för att minska björnars predation på ren* (No. 2017: 7).

Gervasi, V., Nilsen, E. B., Sand, H., Panzacchi, M., Rauset, G. R., Pedersen, H. C., ... & Linnell, J. D. (2012). Predicting the potential demographic impact of predators on their prey: a comparative analysis of two carnivore–ungulate systems in Scandinavia. *Journal of Animal Ecology*, *81*(2), 443-454.

Levin, M., Frank, J., Brainerd, S. Smith, M.,Linnell, J. (2009). Leva med björn - Att bo i björnområden. 10.13140/RG.2.1.1970.8886.

Liberg, O., Chapron, G., Wabakken, P., Pedersen, H. C., Hobbs, N. T., & Sand, H. (2012). Shoot, shovel and shut up: cryptic poaching slows restoration of a large carnivore in Europe. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*, *279*(1730), 910-915.

Länsstyrelsen Västerbottens län (2018). Rovdjur i norra Sverige – Förutsättningar, förekomst och förvaltning.

Monstad, T., Korsell, L., Pyka, M., Hagstedt, J., & Nyqvist, A. (2007). Illegal jakt på stora rovdjur: konflikt i laglöst land?. Rapport 2007:22.

Naturvårdsverket (2007). Ekosystemansatsen – en väg mot bevarande och hållbart nyttjande av naturresurser. Naturvårdsverkets rapport 5782.

Naturvårdsverket (2016). Nationell förvaltningsplan för järv – Förvaltningsperioden 2014–2019.

Naturvårdsverket (2024a). Analys av vargens referensvärde i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus.

Naturvårdsverket (2024b). Handlingsplan vid förekomst av varg i renskötselområdet.

Naturvårdsverket (2024c). Regeringsuppdrag att utveckla vargförvaltningen.

Naturvårdsverket (2025). Skandinaviska björnprojektet – 40 års forskning. Rapport 8942.

Nilsson, T. (2013). Population viability analyses of the Scandinavian populations of: bear (Ursus arctos) lynx (Lynx lynx) wolverine (Gulo gulo).

Ordiz, A., Støen, O. G., Sæbø, S., Sahlén, V., Pedersen, B. E., Kindberg, J., & Swenson, J. E. (2013). Lasting behavioural responses of brown bears to experimental encounters with humans. *Journal of Applied Ecology*, *50*(2), 306-314.

Persson, J., Rauset, G. R., Segerström, P., Andrén, H., & Persson, J. (2011). Mortality and poaching of wolverines in Sweden. *A report to WWF Sweden. Available online at http://bit. ly/1NZgVNO Accessed*, *31*.

Puranen-Li, H., Sollevi, C., & Sjögren-Gulve, P. (2014). *Complementary analyses of genetic Minimum Viable Population size of Scandinavian bears (Ursus arctos)*. Naturvårdsverket.

Sametinget (2024). Renhjorden 1995–2023, https://sametinget.se/6212

Rauset, G. R. et al. (2016). National parks in northern Sweden as refuges for illegal killing of large carnivores. – *Conserv. Lett*. 9: 334–341.

Rosqvist, G. C., Inga, N., & Eriksson, P. (2022). Impacts of climate warming on reindeer herding require new land-use strategies. *Ambio*, *51*(5), 1247-1262.

Rovbase, Naturvårdsverkets och Miljodirektoratets databas för rovdjursförvaltning., https://www.rovbase.se/

Sjögren-Gulve, P. personlig kommunikation, 2020

Sköld, M., & Åsbrink, J. (2023). Björnpopulationens storlek och utbredning i Sverige 2022.

Stoor, J. P. A. (2016). Kunskapssammanställning om samers psykosociala ohälsa. Sametinget.

Støen, O. G., Sivertsen, T. R., Tallian, A., Rauset, G. R., Kindberg, J., Persson, L. T., ... & Frank, J. (2022). Brown bear predation on semi-domesticated reindeer and depredation compensations. *Global Ecology and Conservation*, *37*, e02168.

Støen, O. G., Thorsen, N. H., Andersson, P., Jonsson, M., Segerström, P., Tveraa, T., ... & Moorter, B. V. (2025). Bjørnens predasjon på tamrein-Sluttrapport fra Bjørn-og tamreinprosjektet i Idre, Sverige.

Swenson, J. E., Dahle, B., Busk, H., Opseth, O. L. E., Johansen, T., Söderberg, A., ... & Cederlund, G. (2007). Predation on moose calves by European brown bears. *The journal of wildlife management*, *71*(6), 1993-1997.

Åsbrink, J., & Hellström, P. (2025). Resultat från inventeringen av kungsörn i Sverige 2024.

Åsbrink, J., Sköld, M., Källman, T., & Gyllenstrand, N. (2022). Resultat från inventeringen av brunbjörn i Norrbottens län 2021.

8. Beskrivning av arbetsprocessen

Planen har utarbetats av Länsstyrelsen i Norrbottens län. Planen har konsulterats med samiska företrädare i enlighet med lag (SFS 2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket. Viltförvaltningsdelegationen prövade godkännandet av planen på ett sammanträde den 30 september 2026.

9. Fastställande av förvaltningsplanen

Förvaltningsplanen har fastställts av landshövding Lotta Finstorp den 20 oktober 2026.

Kontaktuppgifter
Länsstyrelsen i Norrbottens län 971 86 Luleå
Telefon: 010-225 50 00
E-post: norrbotten@lansstyrelsen.se

Diarienummer 4913-2025